

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 15 (1657) 1989 m. balandžio mėn. 25 d.

XXXIV METAI

Melbourne

LIETUVIAI IR ŠV. MARIJA

Lietuvos poeto sukurta giesmė: Marija, Marija, Skaisčiausia Lelija...šandien yra tarsi tautinė lietuvių giesmė. Įdomu skaityti, kad šiandieninių naujų įvykių metu ne tik bažnyčiose Lietuvoje, bet ir masiniai susirinkimai miestų aikštėse užbaigiami šia giesme. Neseniai rašydamas gegužės mėnesio proga esu išsireiškęs, kad apie lietuvių pamaldumą į Šv. Mariją ir to pasėkas mūsų tautai būtų galime parašyti

„Meilė yra nemari“

Tokia antraštė Paryžiuje yra išleistas buvusios sąžinės belaisvės Nijolės Sadūnaitės prisiminimų antrosios dalies prancūziškas vertimas. Kišeninio formato apie 120 puslapių knygą atspausdino tarptautinės organizacijos „Pagalba vargo Bažnyčiai“ prancūziškus skyrius, įvada parašė Prancūzijos lietuvių sielovados direktorius prelatas Jonas Petrošius. Pirmuosiuose savo prisiminimuose „Kaip patekau į KGB objektyvą“, kurie prieš kelerius metus buvo atspausdinti įvairiomis kalbomis, tarp jų ir prancūziškai, Nijolė Sadūnaitė atpasakojo, kaip už religinę veiklą kagebistai ją pradėjo persekioti, aprašo jai iškeltą teismo procesą, nuteisimą sunkia laisvės atėmimo bausme, gyvenimą lageriuose ir tremtyje. Antroje prisiminimų dalyje buvusi sąžinės belaisvė aprašo išgyvenimus sugrįžus iš Mordovijos atgal į Lietuvą, kur saugumiečiai jos vis dar nepalikto ramybėje: jai grėsė naujas areštas ir nauja baudžiamoji byla, dėl to ji buvo priversta slapstyti. Sadūnaitė prisiminimuose aprašo, kaip saugumiečiai su visa KGB galybe jos ieškojo, ją gaudė, jos nesuradę grubiai šantažavo ir terorizavo brolio šeimą. Prisiminimų autorė mintimis dar sugrįžta į kalinimo ir ištrėmimo vietas, ne tam, kad papildžius jos pačios patirtus išgyvenimus, bet norėdama papasakoti apie kitus kilnius ir taurius žmones, liepsnojusius nuostabia artimo meilės ugnimi. Toliau Sadūnaitė prisimena savo tėvus, vaikystę, tėvų vaikam įdiegtą meilę Dievui, aprašo savo gyvenimą ligi arešto. Nijolės Sadūnaitės gyvenimo raida, rašo knygos įvade prelatas Petrošius, atspindi nesuskaitomų kitų Tylos Bažnyčios kankinių patirtą likimą. Iš jų spinduliuoja nepaprasta vidinė jėga, ramybė, drąsa ir giedrumas, tikėjimo išugdyta žmonių meilė. Nijolė Sadūnaitė drauge su kitais savo tikėjimo broliais įsirikiuoja į pirmųjų gretas lietuvių kovoje už žmogaus ir tikinčiųjų teisių apsaugojimą.

LRTV

nemažą, gražų veikala. Kaip pasireiškė mūsų tauta 1918-1919 metais po 123 metų vergijos, kaip ji reiškiasi šiandien po 48 metų žiaurios vergijos, pavergėjo kovos prieš religiją, dabar gyvieji lietuviai Lietuvoje galėtų daug pasakyti kokios įtakos jiems išsilaikyti tokiais, kokiais šiandien yra, turi mūsų tautos pamaldumas į Šv. Mariją. Manau kad visi su malonumu prisimename šio mėnesio bendras pamaldas mūsų tremtinių stovyklose Vokietijoje, kokios reikšmės tai turėjo sukurti Vokiečių visuomenėje teigiamas nuotaikas apie lietuvius.

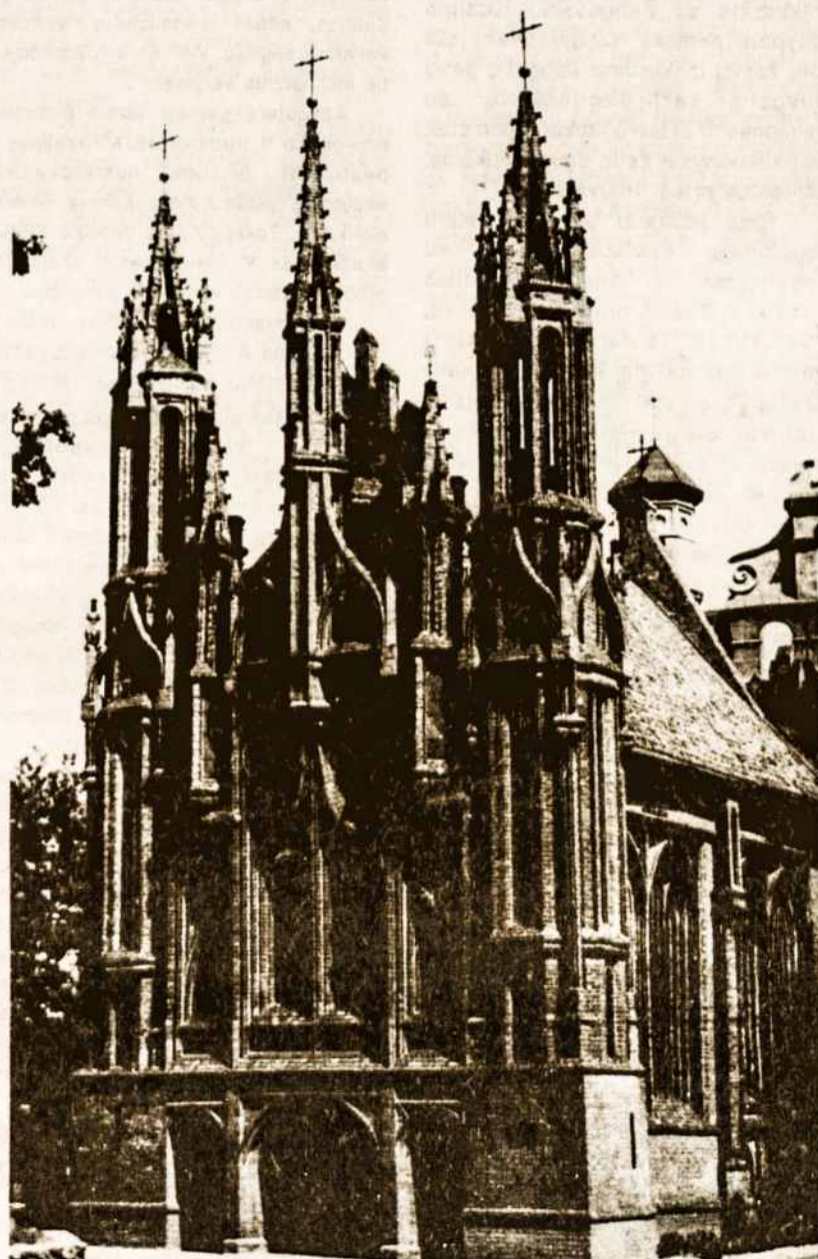
1951 metais nuykė į Romą arkivyskupas Juozapas Skvireckas, vyskupas Vincentas Padolskis ir aš, tada Romoje gyvenęs vyskupas Pranciškus Bučys, kartu su kitais tada gyvenusiais lietuviais, gegužio 13 dieną pavedė lietuvių tautą Švenčiausios Marijos nekaltiausios širdies global. Šio įvykio aktą pasirašė minėtieji vyskupai, Lietuvos diplomatiniai atstovai Ministeriai Stasys Lozoraitis, Stasys Girdvainis

ir toje valandoje dalyvavę lietuviai kunigai ir pasauliečiai. Galvojant apie dabartines mūsų tautos nuotaikas, kai jos dar pagyvinus ir sustiprinus, kyla mintis pasiūlyti lietuvių parapijoms, šeimoms, organizacijoms, pavieniams asmenims pakartoti šį pasiukojimą Švenčiausios Marijos nekaltiausios širdžiai. Parapijų bažnyčiose būtų galima tai padaryti gegužio 14 dieną sekmadienį. Nebus per daug, ne pirmą kartą prisiminti ką pamaldumas į Šv. Mariją reiškia šeimų dvasiai, atskiriems asmenims, jaunimui mūsų laiko neigiamų apreiškų pavojuose.

Šį Šv. Marijos garbei skirtą mėnesį ne visi gali kasdien dalyvauti pamaldose bažnyčiose. Turėtų gražių pasėkų atgaivinta sena Lietuvos šeimų praktika-šį mėnesį padaryti šeimos bendros maldos šventovėmis pagarbinti Sc. Mariją.

Gegužės mėnuo tebūne visiems lietuviams visokeriopai malonus ir prasmingas.

Vysk. Vincentas Brizgys

Sv. Onos bažnyčia Vilniuje pastatyta šešioliktame šimtmeteje.

Lietuviai pasaulyje

Sydnejus. „The Catholic Weekly“ IV.12 laidoje plačiai rašo apie Lietuvos kardinolo paskyrimą Kauno arkivyskupu ir kitų naujų vyskupų paskyrimus. Kardinolo Sladkevičiaus ingreso iškilmėse Kauno katedroje dalyvavo ir laisvojo pasaulio vyskupas Paulus Baltakis, pateikia keletą žodžių iš kardinolo kalbos, kad lietuvių tautos šakyns remiasi religiniame gyvenime: „Mes žvelgiame į daugelį išmėginimų, o aš neturiu net Dovydo laidynės, bet Dievas padės nugalėti kliūtis“.

„Lietuviai reikalauja nepriklausomybės“, - tokia antraštė Kanados laikraštis „The Hamilton Spectator“ atspausdino ilgą pasikalbėjimą su vasario mėnesį Toronte apsilankiusiu Lietuvos Persitvarkymo sąjūdžio šeimos tarybos nariu, Vilniaus universiteto profesorium Antanavičium. Jis plačiai papasakojo Kanados laikraščio bendradarbiui apie Sąjūdžio veiklą, kai kuriuos jau atsiektus laimėjimus ir ateities tikslus, pažymėdamas, kad vienas pirmųjų Sąjūdžio siekimų yra - atgauti Lietuvai demokratines teises. Kai tai bus atsiekta, pažymėjo prof. Antanavičius, tuomet Lietuvos gyventojai balsavimu nutars savo krašto politinę ateitį - ar pasilikti Sovietų Sąjungos ar pasirinkti nepriklausomybę. Prof. Antanavičius nenuslėpė to fakto, kad Maskvos reakcija į Sąjūdžio veiklą yra labai pikta ir grasinanti. Sąjūdžio veikėjai apšaukiami karjeristais ir ekstremistais, bet nepaisant pavojingų grasinimų, Sąjūdis stiprina savo veiklą, siekia palaikyti tarpus ryšius su lietuvių išeivija, taip pat užmegzti ryšius su užsienio politiniais veikėjais. Atgauta laisvo žodžio, spaudos ir kitos teisės, kalbėjo prof. Antanavičius Kanados laikraščio bendradarbiui, yra labai trapios ypač tuo atveju, kai įvyksta konfrontacija su komunistų partija ir jų valdžios pareigūnais. Ar lietuviai įstengs išlaikyti šiuos laimėjimus, ar juos praras, pažymėjo Antanavičius, kiekvienu atveju nebebus galima grįžti į senąją vagą. Gaisras prasidėjo ir šis gaisras dega kiekvieno lietuvių širdyje.

Pagal gautas informacija, balandžio mėnesį aštuoniuose JAV ir Kanados miestuose koncertuos Vilniaus Universiteto folklorinis ansamblis „Ratilio“. Kadangi tai vienas iš geriausių šios srities muzikinių vienetų Lietuvoje, yra rūpinamasi, kad ansamblis galėtų atlikti koncertus taip pat ir nelietuviškom auditorijom, ypač akademiniam jaunimui. Jau yra numatyti ansamblio „Ratilio“ pasirodymai dviejuose iškiliausiuose amerikiečių universitetuose - Harvardo, Bostone, balandžio 11 dieną ir Yale, New Havene, balandžio tryliktąją. Rūpinamasi Vilniaus Universiteto folklorinio ansamblio koncertus surengti Cikagos, Kento, Ohio valstijoje, ir New Yorko universitetuose.

Vatikaną pasiekė žinia, kad Lietuvoje mirė Želvos klebonas, Kasiadorių vyskupijoje, kunigas dekanas Jonas Tomkus. Jis buvo gimęs prieš 65-erius metus, kunigu buvo įšventintas '52-ais metais, nuo '68-ųjų metų klebonavo Želvoje. Kunigas dekanas Jonas Tomkus bus laidojamas Želvoje.

Agresyvos tautinės mažumos Lietuvoje

Niekina kraštą, kurio duoną valgo

Siuo metu okup. Lietuvoje, kai atgija per pusę šimtmečio niekinta lietuvių tauta ir trypta jos kalba, rodosi, turėtų džiaugtis ne tik patys mūsų tautiečiai, bet ir tie kitataučiai, kurie gyvena Lietuvoje ir valgo jos duoną. Deja, taip nėra. Ligi šiol okupacinėmis sąlygomis pagrindinė valstybinė kalba buvo rusų. Ji turėjo būti vartojama visose viešo gyvenimo srityse, o taip pat įstaigose įmonėse, susirinkimuose atliekant reikalus žodžiu ar raštu. Bet 1989.1.25 LTSR auščiausiosios tarybos prezidiumas priėmė ir paskelbė įsaką „Dėl Lietuvos TSR valstybinės kalbos vartojimo“, kurio 1 str. nusako, „kad lietuvių kalba, kaip valstybinė, yra pagrindinė Respublikos gyventojų oficialaus bendravimo priemonė. Ji turi būti vartojama Lietuvos TSR valstybės ir visuomenės organų veikloje, švietimo, kultūros, mokslo, gamybos, aptarnavimo, ryšių ir kitose visuomenėse gyvenimo srityse, visose įmonėse. Įstaigose bei organizacijose, nepriklausomai nuo žinybinio pavaldumo (išskyrus Ginkluotąsias pajėgas). Visos institucijos, kurios vartoja rusų kalbą, turi per du metus pereiti prie lietuvių kalbos.

Tačiau įsakas jokių būdu nedraudžia vartoti ir kitas kalbas, reikalui esant naudojant vertėjus ir sudarant sąlygas nemokantiems išmokyti lietuvių kalbą.

Lietuvių kalbos paskelbimas valstybine kalba yra be galo svarbi priemonė lietuvių tautos gyvybei gelbėti. Prisiminkime, kad amžių bėgyje lietuvių tauta buvo kolonizuojama, rusifikuojama, germanizuojama, gudinama. Per šimtmečius ji tokiu būdu neteko mažiausia pusė savo gyventojų, taigi apie tris milijonus žmonių. O kur tautos mažėjimas emigracijoje į JAV, Kanadą, Argentiją, Braziliją, Venecuelą, Angliją, Australiją ir kituose kraštuose. Iš kitos pusės, lietuviai nėra nė vienos kitos tautos kuriuo nors būdu „lituanizavę“ (net tokio termino neturime), nutautinę savo naudai.

Tačiau minėtas įsakas, nors tai tik buvo savisaugos priemonė tautai išlikti, taigi be galo reikalingas, iššaukė labai stiprią negatyvią reakciją iš dviejų gausiausių skaičiumi tautinių mažumų Lietuvoje – lenkų ir rusų, nors ir nebuvo kesintasi į jų identitetą. Netrukus kovai prieš lietuvių (greičiausia nebe Varšuvos ir Maskvos „palaiminimo“) buvo sukurta „trigalvė“ organizacija - „Vienybė, Jedinstvo, Jednošč vardais. Spaudoje buvo užuominų, kad tai lyg politinė partija, apjungianti apie 60,000 narių (lenkų ir rusų). Jos vadų rūpesčiu dėl lietuvių kalbos paskelbimo valstybine buvo rašomi skundai Maskvai. Vilniuje, Klaipėdoje suruošti masiniai mitingai. Juose buvo iškelta daugybė maskvinių ir

BRONIUS KVIKLYS
Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

lenkiškų vėliavų, tačiau kaip ir nesimatė krašto, kuriame gyvenama Lietuvos trispalvės, gal tik viena kita kur kyštelėdavo. Oratoriai įrodinėjo, kad „lietuvių kalbą Lietuvoje vartoti neperspektyvu, net nuostolinga – ji, begėdė, tik trukdo sparčiau plėtoti ekonomiką. Kai kurie agitatoriai iki užkimo šaukė, kad lietuvių kalbos paskelbti Lietuvoje (ne Rusijoje, ne Lenkijoje) valstybine negalima. Šiukštu, tai baisi diskriminacija kitų tautų, gyvenančių Respublikoje, atžvilgiu“. (G. Visockas, LM Nr. 11). Čia prisimintina, kad tiek lenkai, tiek rusai turi savo tėvynės, bet kur gi lietuvių tėvynė, jei ne Lietuvoje? Gal Antarktijoje, Sibire, ar prie Laptevo jūros? Mums tačiau atrodo, kad prie vietinių sąlygų turėtų taikintis tie, kurie anksčiau ar vėliau į Lietuvą atvyko, o ne patys šios žemės šeiminkai, kurie čia gyvena šimtus tūkstančius metų.

Kalbant apie Lietuvos gyvenančius lenkus teka pastebėti, kad jų tikrai nemažai yra Vilniaus krašte, bet kas iš tiesų yra tie lenkai? Šimtmečius gyvenančius lenkus Lietuvoje nėra ir negalėjo būti, nes Unijinės Lietuvos ir vėliau carinės Rusijos laikais kolonizacijos lenkais Lietuvoje nebuvo ir negalėjo būti, draudė įstatymai. „Lenkai“ atsirado tokiu būdu, sulenkėjo bajorai, dvarininkai, dvasininkai. Jie savo kilme būdami lietuviai, „lenkais“ vertė savo baudžiauninkus, pavaldinius. Taigi atsirado ne lenkai, o sulenkėti, sugudinti lietuviai, dažnai „tuteišais“ vadinami. Jie jau statistikoje buvo užrašomi lenkais. Bet atsirado ir kolonistų; po I pasaulinio karo Pilsudskis su Želigovskiu išdalino sklypams nemažą senųjų dvarų bei kitų žemių ir įkurdino daugybę savo buvusių karių-legijonierių su šeimomis. Tai buvo lenkai šovinistai. Jų palikuonys ir kelia dabar triukšmą, protestus prieš lietuvių.

Ypač smarkiai buvo aplenkinti Šalčininkų, Vilniaus miesto su apylinkėmis, N. Vilnios, iš dalies Trakų, Švenčionių apskritys, 1945.VIII.16 sutartimi Lenkijos valstybė pripažino Vilnių ir Vilniaus kraštą Lietuvai. Buvo sutarta Lietuvos lenkų repartiacija. 1946 m. pareiškė norą išvykti į Lenkiją 134,446 šeimos - 379,498 žmonės. Jau buvo paruošti kelionės vežimai...Bet teišvyko 61,127 šeimos - 171,158 asmenys. Pažymėtina, kad jų skaičiuje buvo daug lenkais užsirašiusių lietuvių, kai kiti „užkietėję lenkai“ savanoriškai likosi Lietuvoje. Gal tai buvo kieno nors apmąstyta „penktoji kolona“ Lietuvoje neramumams kelti.

Sąjūdžio ir valdžios žmonės jautė pareigą nepatenkintus Lietuvos lenkus ir rusus įtikinti, kad naujasis įsakas dėl valstybinės kalbos jokių

būdu nevaržo jų tautybės bei kalbos teisių, tačiau ne visada tai sėkmingai vyko. Štai „Tiesa“ (Nr. 65) paskelbė Laimos Grumadienės, lituanistės ir siociolingvystės įspūdžius, nuvykus į Šalčininkų rajoną, drauge su keliais kitais paskaitininkais. Ji rašo, kad rajone stipriai reiškiasi separatinės nuotaikos. Štai keli priekaištai iš lenkų pusės: „Jums ten Lietuvoje be abejo, reikalinga lietuvių kalba, bet čia ne agituokite, mums užtenka lenkų ir rusų kalbų...Todėl mes skelbiame autonomiją: jūs lietuvius laikote pagrindine tauta Lietuvoje, o čia, Šalčininkuose, mes lenkus laikome tokia tauta, todėl skelbiame autonomiją. už poros metų visus, nemokančius kalbėti ir rašyti lietuviškai, atleis iš darbo, todėl skelbiama autonomija“.

Vilniuje yra daug mokyklų, dažniausia dvikalbių-trikalbių. Dauguma lenkų tėvų savo vaikams parenka lenkiškai rusiškas, bet ne lietuviškas mokyklas. Tokias pačias mokyklas turi lankyti ir lietuvių vaikai, nes lietuviškų mokyklų daug kur nėra. tokiu būdu ne sulenkėjusieji atlietuvėja, bet lietuviai pačioje Lietuvoje dar ir dabar, Sąjūdžio laikais, yra lenkinami. Lietuviai lenkinami tose įmonėse, kur yra lenkų-rusų dauguma, o taip pat per Lenkijos televiziją, kurios programos gerai matomos, visoje pietinėje Lietuvoje. Tokiu būdu, anot L. Grumadienės, ir dabar nutautinami lietuvių likučiai - mohikanai.

Zinia, lenkų ir rusų iš Lietuvos niekas nevaro ir nesiruošia išvartyti, tačiau šių tautybių gyventojai turėtų žinoti, kad juos priglaudusi Lietuva yra ne jų pirmoji, o antroji tėvynė.

Ekologinė padėtis - katastrofiška

Nemuną ir Kuršių marias tampo mirties agonija. Gaišta žuvis. Baltijos jūra taip užteršta, kad joje maudytis pavojinga. Kaunas neturi kanalizavimo vandens valymo įrenginių. Vilniuje ir Klaipėdoje - tik mechaninis valymas.

Atmosferą gausiai teršia pramonė, energetika ir transportas. Mineralinės ir pesticidai griaua nusistovėjusią ekologinę pusiausvyrą, kenkia žmonių sveikatai. Tokias žinias pateikė TIESAI akademikas V. Mališauskas, ekologijos problemų darbo komisijos pirmininkas.

Komisijos, pasitelkusi įvairius specialistus ir Persitvarkymo Sąjūdžio atstovus, priėjo išvadą, kad sėkmingai išspręsti ekologijos problemas galima tik pasiekus visišką Respublikos suverenitetą ir perdavus visą nacionalinį turtą į tikro šeimininko rankas.

Visuomenę labiausiai jaudina ir daug rūpesčių kelia, kad Ignalinos atominės elektrinės du primieji blokai eksploatuojami nepakankamai saugiai. Avarių pavojus itin padidėtų, jei nebūtų atsisakyta trečiojo bloko statybos. Dėl dviejų veikiančių blokų savo nuomonę turi pareikšti tarptautinė komisija.

Dėl Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės statybos savo nuomonę yra pareiškęs JAV federalinės gamtos apsaugos vadovas Valdas Adamkus. Pasitaręs su savo specialistais, jis priėjo išvadą, kad statyti Kaišiadorių HAE yra didžiausia nesąmonė, nes, pablogėjus ekologinėms sąlygoms, žūtų visa Nemuno gyvybė. Atsisakius šios statybos, sutaupyta lėšas bei medžiagas galima būtų panaudoti Kauno kanalizavimo vandens valymo įrenginiams statyti.

Europos Lietuvis No.10

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

Įvykiai

Sydnejus. Aerodromo lėktuvų nusileidimų ir pakilimų kontrolieriai atsisakė dirbti viršvalandžius ir siekia didesnių algų, nuo balandžio 11 d. pradėjo streiką ištisą savaitę. Tūkstančiai keleivių liko belaukdami. Tai sukėlė ir Melbourne aerodromuose chaosą.

Australijos paštas vėl planuoja pakelti laiško persiuntimą 2 centais nuo liepos mėnesio ir vietoje 39c. laiško persiuntimas kainuos 41c.

Litūty NSW šiaurėje tarp Griffith ir Hay apie 100 km. ilgio ir 7 km, pločio užliejo laukus ištisu ežeru. Ūkininkams neapskaičiuojami nuostoliai, apie 30,000 avių perkėlė į aukštesnes vietas.

Hong Kong. Pranešta, kad komunistų valdomoje Kinijoje buvo surinkta 24,000 parašų peticijai, prašant valdžios paleisti iš kalėjimo 9 sąžinės kalinius, bet peticiją su visais parašais atėmė saugumas, kad nepatektų viešumai.

Maskva. Sovietų valdžia pirmą kartą po karo įvedė maisto korteles dėl cukraus, kurio trūksta visoje Sovietų Sąjungoje.

Londonas. Besilankant sovietų lyderiui Gorbačioviui, Anglijos karalienė Elizabeth pažadėjo aplankyti Maskvą. Jos senelis karalius Jurgis V buvo pasakęs dar 1924 m., kad niekuomet rankos nepaduos Rusijos caro ir jo šeimos žudikams. Bolševikai carą Mikalojų, jo žmoną, 4 dukteris, sūnų Aleksiejų sušaudė ir jų kūnus sudegino Jekaterinburge (dabar Sverdlovskas).

Beirutas. Balandžio 13 d. suėjo 14 metų nuo Libano civilinio karo pradžios. Per tą laiką žuvo apie 100,000 žmonių, apie 200,000 sužeistų, suluošintų, sunaikinta daug turto, namų. Dalį Libano laiko okupavus Sirija su savo kariuomene 25,000 - 40,000 karių. Sirija nepripažįsta Libano nepriklausomybės ir laiko savo teritorijos dalimi.

„New York Times“ dienraštis skelbia, kad JAV valdžios administracija į paskutiniąsias Gruzijos laisvės demonstracijas, kur sovietų daliniai nušovė 19 žmonių, žiūri šaltai. Vašingtonas ilgai rėmė Pabaltijo valstybių - Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvės siekimus, bet dabar nenori matyti sovietų tautinių grupių didesnės laisvės, kai greitai atsipalaidavę nuo grandinių grasina Maskvos valdžiai. Tą žinią pateikė ir Melbourne „The Age“ IV.15.

Atėnai. Graikijos kultūros ministras M. Mercouri planuoja atstatyti Akropolį. Tau Atėnų miesto aukščiausia kalva - 80m. aukščio, 3 hektarų pločio. Tą kalvą sudaro graikų nuo seniausių laikų apstatytom šventovėm ir kasmet dabar ją aplanko 4 milijonai turistų.

Australijoje papildomuose rinkimuose NSW Gwydir elektorate laimėjo Tautinės partijos kandidatas John Anderson, o Viktorijos Greensborough elektorate Darbo partijos kandidatė Sherryl Garbutt. Balsavimai buvo balandžio 15 d.

TĒVIŠKĒS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$1.50. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožiūra.

TSRS politiniai kaliniai ir karo nusikaltėliai

Juozas Mikštas

(tęsinys)

1940 metais birželio 15-17 d.d. Raudonoji armija okupavo tris nepriklausomas Pabaltijo valstybes: Lietuvą, Latviją ir Estiją. O taip pat ir teritorijos ruožą pagal Vokietijos sieną. Ir už tai sovietai sumokėjo vokiečiams 1941.1.10 7.5 milijono aukso dolerių.

Pagrindiniai nusikaltėliai Stalinas ir Hitleris, komunistai ir naciai. Jie pasmerkti, bet jų darbai-nusikaltimai neatitaisyti: Pabaltijo tautos, apie kurias tiek daug kalba per paskutinį pusmetį pasaulio spauda, radijas ir televizija, okupuotos. Nei sovietai, nei Vakarų Vokietija, nei Vakarų visuomenės nuomonė nepasmerkė Molotov-Ribentropo fakto. Priešingai, man rodos, kad Maskva skatina „raganų medžioklę“ Australijoje.

Ką padarė naciai, žino visi: kiek rašyta, kiek sukurta filmų. Deja, nežino arba nenori žinoti, ką padarė sovietai. Neseniai tarybinėje spaudoje buvo paskelbtas Rojaus Medvedevo, Maskvos istoriko, straipsnis tvirtinantis, kad po Spalio revoliucijos buvo nužudyti 45 milijonai žmonių Tarybų sąjungoje.

Stalinas ištrėmė daugelį tautų ir joms iki šiolei neleidžiama grįžti į savo gimtąsias vietas, pav., Krymo totoriams, Pavolgio vokiečiams, ištisoms Kaukazo tautelėms.

O kur dar baisūs nusikaltimai Červenėje, Katynėje, Pravienkiškėse, Rainiuose ir daugybėje kitų, žinomų ir nežinomų vietų.

Vokiečius teisė, kad jie pralaimėjo karą. O sovietai laimėtojai. Todėl apie jų nusikaltimus ir taip rūpestingai tylima. Jei teisti, tai teisti visus kaltuosius.

1946 metais Maskva politiniais tikslais suruošė taip vadinamą Lvovo „sinodą“ ir likvidavo Ukrainos Katalikų Bažnyčią. Veik visi vyskupai ir daugelis Ukrainos kunigų mirė koncentracijos lageriuose arba Sibire. Ir man teko 3 metus drauge kalėti su Ukrainos katalikų Bažnyčios primu arkivyskupu Juozapu Slipij, vėliau Romoje tapusiu kardinolu. Ir iki šiol 4-5 milijonai Ukrainos katalikų pogrindyje.

Baltgudijoje daug Romos katalikų. Bet nėra nei vieno vyskupo, nei jokio religinio centro.

Moldavijos sostinėje Kišeniovo kapinėse viena, maža kopytėlė ir tik vienas katalikų kunigas.

Ir Lietuvoje, po kelių dešimtmečių kovos, po 40 metų grąžino Katedrą, šv. Kazimiero bažnyčią Vilniuje ir vieną bažnyčią Klaipėdoje. O kelios dešimtys dar uždarytos ir neleidžia statyti naujų mikrorajuonuose.

Po 28 metų tremties, be teismo, leido grįžti į Vilnių, į savo katedrą vyskupui Julijonui Steponavičiui, kardinolas Vincentas Sladkevičius 1982 metais grįžo po 22 metų vidaus tremties, vyskupas Vincentas Borisevičius sušaudytas 1947 metais, arkivyskupas Mečislovas Reins mirė Vladimiro kalėjime 1953 metais. Vyskupas Teofilus Matulionis ir Pranas Ramanauskas po 10 metų kalėjimų ir lagerių mirė vidaus tremty. Jie nekalti, Stalino teroro aukos, bet iki šiolei nereabilituoti. O pasaulis tyli ir ruošiasi „raganų medžioklei“. Gerai, kad paleido 600 kalinių, bet milijonai dar kenčia. Tai kodėl tylima? Mums kelia nustebėjimą kaip daugelis sportininkų atsako žaisti su Pietų Afrikos sporto komandomis, dažnai piktinasi „diktatoriška“ Pietų Korėja,

Rašo: kun. Alfonsas Svarinskas

o žaidžia su sovietų sportininkais ir ploja sovietų baletui.

Tai kaipgi pavadinti Vakarų juristus, kurie atvažiuoja į TSRS rinkti medžiagos apie karo nusikaltėlius, kviečia liūdininkus iš komunistinių kraštų?

Gruodžio mėnesį New York korespondentas Rozentalis rašė, kad atvažiuavus M. Gorbačioviui į JAV visi buvo, tarsi, apsigėrę ir kalbėjo įvairius niekus vieni kitiems. Ir, pasak, poną Rozentalį, tik Maskvoje galima rasti blaiviai protaujančių žmonių.

Kaip pavadinti šitą epidemiją, kuri sukvašina Vakarų valstybių vyrus, intelektualus ir spaudos bei kitų masinės informacijos priemonių darbuotojus? Kur sąžinė ir elementarus padarumas? Quo vadis, modernusis, laisvasis Vakarų pasaulis. Jau senai pas komunistų pavergtas tautas susidarė įsitikinimas, kad egzistuoja bausis, nusikalstamas suokalbis.

Ir „raganų medžioklė“, kurią ruošia Australija, yra ne kas kita, kaip tik smulkus kerštas ir Maskvos pastangos ir toliau griauti Vakarų pasaulį. Su piktu, su nusikaltėlių pagalba negalima nugalėti blogio. Priešingai, tik bus padidintas blogis, o žmonės, vykda tokį teisingumą tik sukompromituos save ir Vakarų demokratiją.

1. Nepakeistas TSRS konstitucijos 50 straipsnis, kuris visą visuomenę dalija į privilegijuotus ateistus ir beteisius tikinčiuosius. Ateistai turi savo spaudą, leidžiamą valstybės, taigi, ir tikinčiųjų lėšomis. O tikintiesiems visa tai uždrausta. Jiems palikta tik kulto laisvė maldos namuose. Tikinčiųjų tėvų vaikai prievarta bedievinami ar net atimama tėvų teisė. Bet kokios tikinčiųjų pastangos ginti savo tikėjimą kvalifikuojamos pagal BK 70 str. kaip antitarybinė agitacija ir propoganda.

2. Nepakeisti „Religinų susivienijimų nuostatai“ Bažnyčia neturi juridinio asmens teisių.

3. Nepakeistas, o tik laikinai suspenduotas BK 70 str. Remiantis šiuo straipsniu kiekvieną pilietį bent kuriuo metu galima apkaltinti antisovietine propoganda ir agitacija.

Taigi, dėka TSRS BK aš išsėdėjau lagery 21 metus, Balys Gajauskas - 37 metus, Petras Paulaitis - 35 metus, pravoslavus Vasilij Kalinin - 41 metus.

Daug dar gyvų lietuvių politinių kalinių ir partizanų, atsedėjusių po 25 metus negali gyventi Lietuvoje ir gyvena Prūsijoje, Latvijoje ir kitur:

Ir priešingai, 1983 metais rugsėjo 13 dieną, vos 2 dienos po Madrido konferencijos, RTFSR Aukščiausioji Taryba išleido įsaką dėl BK 187 str. papildymo 3 dalimi. Ir dabar pagal šį straipsnį lagerio administracija (ne prokuratūra) gali sudaryti kaliniui bylą už piktybinį lagerio režimo laužymą. Ir rajono teismas skiria 3-5 metų lagerio bausmę. Pagal šį straipsnį kalinis gali niekad neišeiti iš lagerio. Man žiniomis pagal šį straipsnį jau nuteisti du rusai. Tai Stalino laikų KGB OSO (įpatingo susirinkimo) recidyvas.

1988 metais liepos 29d. buvo paskelbta RTFSR AT įsakas dėl nelegalių eisenų arba mitingų.

Negavus leidimo eisenai arba mitingui: Pirmą kartą bauda iki 300 rublių arba arešto 15 parų.

Pasikartojant bauda iki 1000 rublių arba 2 mėnesiai priverstinio darbo arba 15 parų arešto.

Ne pirmą kartą bauda iki 2000 rublių arba 6 mėnesiai kalėjimo.

Mano žiniomis pagal šį įsaką jau buvo nuteista 179 žmonės po 15 parų.

Ponai, šią medžiagą, kaip akivaizdų bausios TSRS pavergtų tautų tragedijos liudijimą, perduodu Jūsų protui ir sąžinei.

*Ačiū Marijai
Marija, Marija,
Palengvink vergiją,
Maironis*

*Ilgą laiką taip Marija
Prašėm lengvinti vergiją.
Dievo Motina Skaisčiausia
Šių maldavimų išklausė.*

*Štai, jau garbinam ir švenčiam,
Kunigo Svarinsko kančią,
Kurią Jis toli paliko,
Laukiant Lietuvos Velykų.*

*Ačiū, ačiū, Tau, Marija,
Kad jau lengvini vergiją
Savo žemėj - Lietuvoj -
Aušros Vartuos, Šiluvoj.*

*Per Malonę Tavo Šventą
Panciū priespaudos jau krenta
Nuo šventovių, nuo žmonių,
Nuo vergų, nuo kankinių.*

*O kurie tremty jau mirė,
Ką žiauri lemtis jiem skyrė,
Baigės jiem jau vergija:
Juos globoji Danguje.*

*Ačiū, ačiū, Tau, Marija,
Amžių Dievo Viešpatijoj.
Tu - Dosni ir Gailėtinga,
Guodi kraštą nelaimingą.*

Melbourne, 1989 m. Vasaris

Auksinis Jubiliejus

Ukrainos katalikų Bažnyčios Rytų apeigų vyskupas ir eparchas Dr. Ivan Prasko Melbourne švenčia balandžio mėnesį kunigystės 50 metų Auksinį jubiliejų. Jis yra didelis Lietuvos ir lietuvių draugas ir savo maldose ir solidarumo pareiškimuose trokšdamas Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės kaip ir savo tėvynei Ukrainai. Jis gimė Ukrainoje 1914.V.I. Baigęs Lvive Ukrainos teologijos akademiją, Romoje įsigijo daktaro laipsnį, parašęs dizertaciją iš Ukrainos katalikų Bažnyčios istorijos. Pokario metais gelbėjo Italijoje ukrainiečių karo aukas. 1950 m. buvo paskirtas į Melbourną, kur 1958 pastatė Ukrainiečių katalikų katedrą ir Popiežius pakėlė į vyskupus. Po katedra įrengta didelė salė, savaitgalio mokyklos klasės, o pastatytuose vyskupo rūmuose įrengtos susirinkimų, posėdžių salės, muziejus, kunigams ir svečiams gyventi kambariai, redakcija naujo laikraščio, moderni spaustuvė. Už jo didelę veiklą Popiežius Jonas Paulius II vyskupą Ivan Prasko pakėlė

Ukrainiečių Vyskupas Eparchas Ivan Prasko

į Ukrainos Bažnyčios Eparchus, o Britanijos karalienė Elzbieta jam suteikė MBE Ordeną.

Ilgiausių metų Jubiliatui Vyskupui Ivan Prasko sveikam sulaukti ir savo tėvynės Ukrainos prisikėlimo nepriklausomam gyvenimui PD

Eisena Australijos Lietuvių dienų atidarymo Adelaidėje. Pirmoj eilėj: P. Baltutis, Dana Baltutienė — krašto vald. pirm., dr. Danutė Bieliauskienė iš JAV, Janina Vobolienė — komiteto pirm.

Vilniaus Universitetas laukia permainų

Atgimimo banga tebevilėja po Lietuvą su džiaugsmu sutinkame dokumentus, nutarimus, gražinančius istoriją, vedančius į Nepriklausomybę. Didelio susidomėjimo sulaukė ir neseniai paskelbtas Vilniaus Universiteto autonomijos statuto projektas. Šiuo dokumentu turėtų būti įtvirtinama aukštosios mokyklos savarankiškumo koncepcija.

Jau 1579 metais spalio 30 dieną popiežius Grigalius XIII bule dėl Vilniaus Universiteto patvirtinimo skelbė visišką savarankiškumą šiai aukštajai mokyklai, senajam Lietuvos kultūros židiniui: „...draudžiame bet kuriems kitiems tiek miestų, tiek kitų vietovių dvasininkams ar pasauliečiams, arba ir vienių, ir kitų valdytojams, kad jie neišdrįstų ir nesimintų nei patys, nei per kitus jokių pretekstu varginti ar trukdyti nei šio universiteto rektorius, nei personalo nei moksleivių bet kuriuo iš čia išdėstytų dalykų atžvilgiu.“ Deja 410 metų senumo universiteto mūrai mato visai kitokią mokslo bei mokymo tvarką. Esant centralizuotai aukštojo mokslo sistemai, autonomijos deklaracijos buvo ne tik pamirštos, bet ir grubiai pamintos bei pažeistos, Vilniaus Universitetas, kaip ir kiti šalies universitetai, turėjo paklusti šiai sistemai pagal bendras programas rengiančiai vienodus specialistus, sugebančius dirbti bet kurioje Sąjungos dalyje. Nebuvo atsižvelgta į valstybių ekonominius, geografinius, ekologinius ypatumus. Atgimusiai valstybei reikia savarankiškos aukštojo mokslo, sistemos, reikia visiškos autonomijos tiek mokslo, tiek mokymo, tiek struktūros srityse. Tai deklaruojama ir pasisakymuose dėl naujai atkurti žadamo Kauno Vytauto Didžiojo Universiteto, pretenduojančio tapti dar viena humanistinės kultūros šventove mūsų Lietuvoje. Suverenitetas - būtina sąlyga atgaivinti ir reorganizuoti ekonominį, kultūrinį, socialinį respublikos gyvenimą, atvesti Lietuvą į Nepriklausomybės kelią. Tik šitaip įmanoma išbristi iš aklavietės, kurioje esame atsidūrę, tik savarankiškos aukštosios mokyklos galėtų ruošti aukštos humanistinės kultūros specialistus Lietuvai, atsižvelgus į jos ypatumus bei

reikmes. Tai leistų sukurti ir nulatots toblinti savitą mokymo sistemą, pagerinti mokyklos materialinę bazę, išplėsti tiesioginius ryšius su kitais pasaulio universitetais. Statuto projekte svarbiausias vaidmuo aukštojo mokslo vystyme skiriamas profesūrai. Universiteto autonomija turėtų būti nustatyta Lietuvos įstatymais ir statutu, kuris gintų teritorijos neliečiamumo teisę. Universitetas skelbiamas juridiniu asmeniu, turinčiu savarankišką balansą einamąją atsiskaitomybę ir valiutinę sąskaitas.

Būtų galima greičiau parengti ir išleisti mokslo darbus, vadovėlius, mokymo priemones, geriau organizuoti baigusią aukštąją mokslą stažuotę ir jų kvalifikacijos kėlimą ne tik vietoje, bet ir kitose pasaulio valstybėse. Papildomas lėšas, be Respublikos biudžeto skiriamų mokslui vystyti, universitetas turėtų gauti iš šalies ir užsienio įmonių bei organizacijų už paruoštus specialistus, atliktus ūkiskaitinius darbus, katedrų, laboratorijų bei kitų padalinių produkciją ir paslaugas, mokamus kursus, kultūrinius renginius, gal tai padėtų prakirsti platesnį langą į pasaulį, kuris dar siaurokas augančiai Lietuvai. Lėšas universitetas naudotų savarankiškai, pats susidarintų įvairias sutartis, leistų ir skatintų kooperatyvų steigimąsi prie šios aukštosios mokyklos. Siūlome Statuto projekte skelbiama tokia universiteto valdymo struktūra: Aukščiausias valdymo organas yra universiteto taryba, kurios pusę sudaro pedagoginis personalas, ketvirtį - mokslinis, pagalbinis personalas, ketvirtį - studentai. Į ją pagal pareigas įeina Rektorius, kuris veikia universiteto vardu be papildomų įgaliojimų, prorektorai. Tarybos sprendimai įsigalioja Rektoriui paskelbus atitinkamus įsakymus. Universiteto Rektorius turi daug pagalbininkų: senatą, kolegialų valdymo organą, ūkio tarybą, Fakulteto tarybą. Naujame Statuto projekte pažymėta, jog mokslo ir pedagoginio personalo nariais turi būti Lietuvos piliečiai. Kitų valstybių piliečiai jais gali tapti išimtiniais atvejais, kuriuos svarsto Rektorius.

Aukštos pareigybės: katedrų vedėjų, profesorių, docentų -

užimamos tik konkurso keliu.

Turėtų pelai nuo grūdų atsisijoti, padidėtų moksleivio atsakomybė už atliekamą darbą, galbūt ir sveika konkurencija atsirastų. Daugiau rūpesčių užgriūtų ir studentus. Mes daug ką spręstume savarankiškai, rinktume savo studentų tarybą, kuri būtų aukščiausias savivaldos organas. Taryba palaikytų mokslinius, kultūrinius ryšius su kitų šalių ir užsienio aukštųjų mokyklų studentais. Gal nusities draugystės tiltas ir į tolimą Australijos žemyną, padedantis geriau pažinti tenykščio mokslo paslaptis.

Statutas turi įsigaliooti, patvirtinus jį Lietuvos TSR Ministrų Taryboje. Tai būtų didelis žingsnis į visuotinę Lietuvos suverenitetą, į mūsų žemės Nepriklausomybę. Autonomija - ne išskirtinė privilegija, o teisė, kurią jau seniai turi visų pasaulio

demokratiškos valstybių universitetai ir kurio taip pasiilgo visų mūsų širdžiai mielas Universitetas Vilniuje.

Pilki jo pastatai senamiestyje, mažytės auditorijos, paslaptingi, istorija kvepiantys rūšiai. Ir mes sausakimšais troleibusais, skubantys į paskaitas, kartais pikti, užsimiegoję, kavinukėse Pilies gatvėje siurbčiojantys kavą, ar gretimais „Čiobrelėje“ - mėtų arbatą. Susirinkę iš visų Lietuvos kampelių, galbūt slaptai pasiilgę savo mažyčio miestelio kur nors Dzūkijoje ar tolimo kaimo prie pat gintarinės Baltijos, bet visi jaučia meilę šiai mokslo šventovei. Ir mes, ir Universitetas greta Gedimino aikštės - visų mitingų, tautos švenčių ir skaudžių parodų liūdininkės - laukiame permainų. Pavasario vėjai jau pūstelėjo į Lietuvos žemę. Jurga Baltrukonytė Vilniaus universiteto žurnalistikos specialybės studentė

Lietuvos krikščionių demokratų partijos atgaivinimo pareiškimas

Vasario mėnesį Vilniuje įvyko asmenų grupės susirinkimas dėl Lietuvos krikščionių demokratų partijos atgaivinimo. Grupės branduolį sudarė trylika asmenų, kurie savo pirmininku išrinko Viktorą Petkų, o jo pavaduotoju kunigą Edmundą Paulionį. Vakarais tik dabar pasiekė grupės paskelbtas pareiškimas dėl Lietuvos krikščionių demokratų partijos atgaivinimo. Skaitome pareiškimo tekstą:

Remdamiesi 1989 m. vasario 10d. sukurtos Lietuvos Krikščionių demokratų partijos atgaivinimo grupės branduolio rezoliucija, skelbiama, kad 1989 m. vasario 16d. atgaivinta Lietuvos Krikščionių demokratų partija. Lietuvos Krikščionių demokratų partijos garbės nariai yra kardinolas Vincentas Sladkevičius ir vyskupas Antanas Vaičius. Lietuvos Krikščionių demokratų partija vadovausis 1904 m. sudaryta prel. Jono Mačiulio-Maironio, prel. Aleksandro Jakšto-Dambrausko, vyskupo Pranciškaus Būčio, pasitariant su palaimintuoju arkivyskupu Jurgiu Matulaičiu, kan.

Juozu Tumu-Vaižgantu bei kitais, pirmąją Lietuvos Krikščionių demokratų partijos programą, taipogi jos vėlėsnėmis redakcijomis, pritaikant šių dienų realijomis.

Lietuvos Krikščionių demokratų partijos programai bei įstatų paruošimo komisijai vadovauti išrinktas teisininkas Povilas Šilas. Lietuvos Krikščionių demokratų partijos atgaivinimo grupės branduolio, kuris susideda iš 13 asmenų, pirmininku išrinktas Viktoras Petkus, pavaduotoju kun. Edmundas Paulionis. Besikuriančių Lietuvos Krikščionių demokratų partijos grupių koordinavimas pavedamas Petriui Gražuliui ir Vytautui Bogušui. Minėti asmenys šias pareigas eina iki Lietuvos Krikščionių demokratų partijos suvažiavimo, kuris numatomas vasarą.

Vilnius
1989 m. vasario 16.

Pasirašė Lietuvos Krikščionių demokratų partijos atgaivinimo grupės branduolio nariai:

Viktoras Keturakis (Krikščionių demokratų partijos narys nuo 1923 m).

Viktoras Petkus
Kazimieras Kryževičius
Kun. Edmundas Paulionis
Kazimieras Momkus
Kun. Vincentas Vėlavičius
Kun. Kazimieras Gražulis
Kun. Alionidas Budrius
Alfredas Macijauskas
Povilas Šilas
Jadvyga Biellauskienė
Vytautas Bogušis

Vilniaus universiteto observatorijos pastatas

Paieškojimas

Stasys Stankūnas emigravęs į Australiją 1948 metais iš Hamburgo nuo lietuviškų laivų. Jo paieško brolis Justinas Stankūnas, Veliuona, P.Cvirkos 19 Lietuva T.S.R.

Gorbačiovo atvirumas

Rašo Dr. Jonas Kunca

„Eltos“ žiniomis, Gorbačiovas S. Sąjungos darbininkų atstovų suvažiavime, atsakydamas į vieno Klaipėdos brigadininko pareiškimą, kad Lietuvos darbininkai esą už Gorbačiovo reformas ir prieš ekstremistus, kurie reikalauja beveik išstojo mūsų krašto iš S. Sąjungos, atidarė savo širdį ir išdėstė iki šiol kiek paslaptį laikomas mintis apie siekiančius Lietuvos laisvės.

Labai įdomu mums tai sužinoti iš paties Gorbačiovo. „Tie, kurie reikalauja Lietuvos išstojo iš Sovietų Sąjungos sudėties, tai arba tokie žmonės, kurie vadovaujasi asmeninėm ambicijom, karjeristiniams sumetimais, arba yra tiesiog ekstremistai, kurie nepitaria socializmui. Nėra tikėtis, kad jie gins mūsų vertybes, darbininkų ir valstiečių interesus. Ar galima leisti, kad kažkas būtų sprendžiama tik vienos tautos interesais, darant žalą kitom Sovietų Sąjungos tautom?“

Kadangi asmenines ambicijas ir karjerizmą galima atmesti, kaip neegzistuojančius, belieka mums būti tik ekstremistais.

Šis Gorbačiovo pareiškimas apie rusų pavergtų tautų laisvės siekimą

atrodo yra banali Maskvos propaganda, kurioje reikia ieškoti ne to, kas buvo pasakyta, bet to, ko Gorbačiovas nesakė, bet gerai žinojo: ir dabartinė valdžia, kaip ir ankstyvesnės, yra pasiryžusi išlaikyti rusų imperiją dabartinėse jos sienose, neleidžiant ištrūkti nei vienai pavergtai šaliai. Taigi iš dabartinio vado negalima laukti jokio mūsų krašto savarankiškumo. Ko galima laukti, kaip parodė Gruzijos demonstracijos, tai rusų tankų, KGB ir kariuomenės dalinių ir žiauraus „tvarkos“ atstatymo.

Tai jau žinotam, bet prezidento Gorbačiovo patvirtinimas mūsų spėjimų vistiek yra pravartus: jis padės kovojančiai tautai blaiviau nustatyti kovos gaires.

Gorbačiovas prasitarė ir apie tai, kodėl mes neturim teisės siekti Lietuvos laisvės. Mes reikalaujame nepriklausomybės, parodom, kad

nepitariau internacionaliniam komunizmui (čia jis vartojo socializmui žodį!) ir pakenktumėm Rusijos interesam. Pilnai reikia sutikti su Gorbačiovu. Lietuviam jau užteko 47 metų socialistinio rojaus. Jiem pakako ir Rusijos neprašytos globos. Taigi mums nepakeliui su sistema, suardžiusia visų sovietų valdomų kraštų ekonomiką, moralę ir akstiną kurti ką nors posityvaus. Lietuviai linki visom tautom, net ir rusam, geros sėkmės, bet šiuo kritišku momentu lietuviai yra pasiryžę pirmoj vietoj gelbėti savo tautą ir kraštą, bet ne okupantą, kuris per savo kaltę yra varge ir, atrodo žada jame likti su visom Gorbačiovo reformom, kurios nesiderina su realybe. Ko mums reikia, tai ne rusiško socializmo, bet laisvės, nepriklausomybės ir demokratijos. Prieš šituose siekimus Gorbačiovas griežtai pasisakė. Jei ne, tai bus kaip

Gruzijoje. Kitokių žodžių iš Gorbačiovo mes negalėjom ir laukti. Visiškai išsiaiškinus esamą padėtį, Sąjūdis ir LLL bus supratę, kad laisvė ne Maskva mums duos, bet ją turės išsikvoti lietuvių tauta. Taigi, tik iš mūsų pačių pastangų galim tikėtis teigiamų rezultatų.

Tokiu momentu mūsų kovotojai dėl Lietuvos ateities turi pritaikinti jų veiksmus prie esamų sąlygų. Nėra ko išsigąsti ir nuleisti rankas, kaip kad būtų neprotinga duoti okupantui progą pradėti žudyti mūsų brolius. Jie gali būti tikri, kad nežiūrint Gorbačiovo smarkių žodžių ir Maskvos tankų Gruzijoje, laikas dirba rusų imperijos nenaudai ir dirba be paliovos. Netruks ateiti ir laisvės momentas, kada nei Kremliaus vadas, nei Raudonoj Armija nepajėgs užtvėnti laisvės upės bėgimo.

Jau gal ir laikas mums pagalvoti apie visų okupantų kraštų veikimo koordinaciją, kurios būtinai reikės atėjus lemiamam momentui. Tuo tarpu verta naudoti progą ekonominiam ir dvasiniam Lietuvos sustiprinimui, žinoma, kiek tai leidžia ne nuo mūsų priklausanti padėtis.

Lidijos Šimkutės-Pocienės žodžiai Lietuvai

Per Lietuvos vėliavos pakėlimą Trakuose ir Vytauto Didžiojo mirties metines 1988 m. spalio mėn. 27 d.

Negaliu atsistebėti mūsų gyvenimo atsitiktinumais. Bet ar tai atsitiktinumas, ar lemtis, kad šiandieną stoviu tarp jūsų - Lietuvos dalis, nors išstremta į tolimą Australijos žemyną - išgyvenu tą patį, ką jūs visi. Nors antra vertus, juk išgyvename viską savaip. Tai mūsų asmenybių bei tautų panašumai, bet drauge ir unikalūs skirtumai.

Ta unikali Dievo dovana išskiria ir mūsų tautą, mūsų protėvių kalbą ir tą stebuklą, kuris lemties sparnais apgaubė Lietuvos žemę. O gal tai angelo sparnai - Dievo pasiuntiniai, kylantys kartu su trispalvės vėliavos pakilimu ūkanotan dangun, į kurį nuo vaikystės dienų pakeliam akis ir su viltimi meldžiamės savo pasirinkta ar išmokta malda.

Tikiu į Dievą Tėvą Visagalį
Tikiu į Lietuvos žmones
Jų ryžtingumą ir ištvermingumą
Tikiu į Trakų pilies garbingumą
Vytauto mirties nemirtingumą
Trispalvės vėliavos kilnumą
Žmonių pakilimą
Ir stebuklingą tautos iš numirusių prisikėlimą ir amžiną gyvenimą...

Per Sąjūdžio suvažiavimą
Vilniuje 1988 m. spalio mėn.
22-23 d.

Būdama čia, jaučiuosi kaip medžio, vadinamo Lietuva, šaka, patekus į tolimą Australijos kontinentą, bet visa savo dvasia priklausanti Lietuvos žemei.

Kadangi likimas ar Dievas paskyrė man šį lemtingą žodžiais nenusakomą laikotarpį būti tarp jūsų, jaučiuosi kaip iš gilios praeities atsiųstas pasiuntinys, įgaliota kreiptis į jus mūsų visų protėvių dvasia, kuri yra taip giliai įsišaknijusi mumyse - šiapus ir anapus, pažadinti tą bendrą tautinės sąžinės variklį į mūsų tautai skirtą ateitį.

Tai tauta, kuri gal nelemtai daug iškentėjusi, nors anot prancūzų filosofės Simone Weil, „kančioje slygpi ir grožis, nes per ją mes įgyjame taurumo, kilnumo ir ištvermės“, ko akivaizdžiai netrūksta Lietuvos žmonėms.

Pritariu kardinolo Vincento Sladkevičiaus žodžiams, kad išeivis - ne tas, kuris gyvena toli nuo tėvynės, bet tas, kuris gyvendamas ten yra nutolęs, išėjęs iš savo tautos.

Kiekvienas žmogus turi teisę į laisvę, savo tapatybę ir nepriklausomumą, tuo labiau kiekviena tauta.

Tad ne žodžiais, kurių jūs gal pernelyg daug esate išklausę

pastaruoju laiku, nors suvokiu jų prasmingumą ir gyvastingumą, bet širdimi, viltimi, pasididžiavimu ir poetine kalba kreipiuose į jus kaip išeivių atstovė, poeto Bernardo Brazdžionio šauksmu į tautą:

*Saukiu lietuvių burtis prie lietuvių
Ir gyvą širdį prie gyvos širdies,
Kad tamsiame vidunakty nežuvę
Pakiltų rytmečiui gyventi ir žydet.*

*Iš sutemų, iš prieblandų išeikit,
Uždekit naują ugnį širdyse,
Vergams palikite vargo naktį klaikią! -
Saukiu aš, jūsų protėvių dvasia.*

Draugas No.29

Poetė Lidija Šimkutė-Pocienė iš Australijos kalba Trakuose 1988 m. spalio mėn. 27 d.

Lietuvos ateitie!

Kreiptis į tave - didelė garbė ir dar didesnė atsakomybė. Nes kreiptis gali tik į tą, kurį regi ar pažįsti. O ar Tave mes regime ir pažįstame?

Tu - mūsų viltis. Tu gal būt vienintelė, vardan kurios šiandien kyla naujas gyvenimas. Tu iš tikrųjų vienintelė, vardan kurios šiandien pasiruošę aukotis šimtai ir tūkstančiai.

Tu augi jau šiandien, čia ir dabar, nuniokotoje mūsų tikrovėje, išsalfuotoje mūsų žemėje. Ir ši žemė - vienintelė šventybė, prie kurios prigludus galima tarti: aš čia esu ir visad būsiu.

Lietuvos Studentija! Ant Tavo pečių Sąjūdis užkėlė nepasveriamą našta - mūsų dvasios likimą.

Lietuvoje visad buvo žinoma kas yra dvasia. Ji tvyro visur: mūsų sielose ir mūsų darbuose. Ji spinduliuoja iš mūsų kalbos ir mūsų knygų, mūsų dainų ir mūsų ašarų.

Padarykime viską, kad kiekvieną mūsų gyvenimo akimirka su mumis būtų mūsų dvasios šviesa.

Padarykime viską, kad mūsų sielos būtų stiprios tikėjimu ir ryžtu. Mes trokštame laisvės, tačiau ne tos, kuri primintų pabėgusio vergo laisvę. Mes kylame į naują gyvenimą, į amžinąją Tiesą, kuri nepasiekama be sąmoningos aukos. Ir aukotis sugeba tik tvirtas tikėjimu žmogus.

Padarykime viską, kad mūsų protas būtų skaidrus. Aplink mus tvyro nūdienės tuštybės ir savanaudiškų malonumų jūra, begalė netikrų interesų. Nepasiduokime inkstinktams, kurių nelydi protas ir tautos dvasia.

Tikėkime savo ateitimi, pasitikėkime vienas kitu. Mes seame broliai ir sesės.

Kai visa tai pasieksime, mus suvienys tyli ir tvirta Tėvynės meilė. Tai bus iš tikrųjų nebenugalima jėga, prieš kurią lenksis ir kuriai dėkos visos kartos. Mūsų dvasios, kalbos, tikėjimo ir proto šviesa pasklis po Pasulį, ir Pasaulis ją pasitiks.

Tai ir bus mūsų Laisvės diena.

Arvydas Juozaitis „Aušrinė“

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto valdybų atstovai buvo susirinkę pasitarimui 1989 kovo 11 d. Arlingtone, Virdžinijoje. Pasitarime dalyvavo iš PLB - pirmininkas prof. Dr. Vytautas Bieliauskas, Dr. Vytautas Dambra ir Algimantas Gureckas, iš VLIKO - pirmininkas Dr. Kazys Bobelis, Vytautas Jokūbaitis, prof. Dr. Domas Krivickas ir Pilypas Narutis. Abiejų valdybų delegacijos sutarė dėl šių pareiškimų:-

1. Lietuvių tautos laisvės kovos Lietuvoje ir užsienyje nekintamas tikslas yra nepriklausoma, suvereni Lietuvos valstybė, lygiatėsi su kitomis pasaulio valstybėmis. Mes džiaugiamės ir didžiuojamės Lietuvos Laisvės Lygos, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio ir visos lietuvių tautos kova už savo teises, tos kovos nuostabaus pakilimo ir prasiveržimo metu. Mes džiaugiamės kitų Lietuvos tautybių pritarimu ir parama - armėnų, gudų, karaimų, totorių, ukrainiečių, vokiečių, žydų, dalies rusų ir lenkų. Mes sveikiname visas pastangas siekiant daugiau laisvės ir kultūrinio, ekonominio, ekologinio bei politinio savistovumo,

Ramybė Tau, Juozas Vaičjurgi

Š.m. vasario 1d. mirtis išskyrė iš mūsų tarpo Bostono žinomą visuomenininką Juozą Vaičjurgį.

Sausio 21d. velionį Juozą ištiko stiprus širdies priepuolis. Greitosios pagalbos nuvežtas į ligoninę, sąmonės nebeatgavo. Vienuoliktą ligos dieną, ištikto antro priepuolio nebeatlaikė. Mirė aprūpintas Ligonio Sakramentu - Paskutiniu juo Patepimu.

Vasario 3d. lietuvių Casper laidojimo namuose, daugelis atėjo velionio paskutinę pagarbą atiduoti, paskutinį sudiev pasakyti.

Vakarinėje budynėje, kunigui sukalbėjus maldas, atsisveikinimą su velionim pravedė Bostono ramovėnai. Sudiev Juozui Vaičjurgiui dar pasakė Lietuvos kadro karininkų 20-toji laida, Laisvės Kovotojų Sąjunga, skautai, Tautinė Sąjunga, Lietuvių Piliečių Draugija, LB Bostono apylinkė ir Lietuvių Moterų Federacija. Savo aktyviam ilgamečiui nariui, Bostono Inžinierių ir Architektų Sąjungos Bostono skyrius buvo irgi užsirašęs sudiev pasakyti, bet kažkodėl susilaikė, nors kalbėti sutikusi atstovė budynėje dalyvavo. Prie lietuviška vėliava pridengto karsto, garbės sargybą pasikeisdami nešė organizacijų atstovai. Budynes užbaigė skautai giesme „Ateina naktis“.

Vasario 4d. lietuvių parapijos bažnyčioje, gedulingas pamaldas atlaikė ir kapinėse laidojimo maldas atskaitė vienuolis pasionistas tėvas Klemensas Kasinskas. Mišiose Atliepiamąją Psalmę skaitė velionies duklė Birutė ir po Komunijos, šeimos vardu žodį tarė velionies žentas Romas Šležas. Ilga automobilių vilkstinė nulydėjo velionį Juozą į Bostono Forest Hills kapines. Ten, po religinių apeigų, atsisveikinimo kalbos, Lietuvos Himno, giesmės „Marija, Marija“ ir, velionies karstą dengusios, Lietuvos vėliavos perdavimo jo žmonai, velionis Juozas Vaičjurgis amžinam poilsiui atgulė šalia savo sūnaus Arvydo.

PLB ir VLIKO pranešimas

nes tai lengvintų lietuvių tautos padėtį ir sudarytų geresnes sąlygas kovai už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

2. Mes kviečiame lietuvių išeiviją visuose kraštuose kuo plačiau paminėti 1939 rugpučio 23 d. Molotov-Ribbentropo pakto ir rugpučio 23 bei rugsėjo 28 d. slaptųjų protokolų 50 metų sukaktį, protestuojant prieš Sovietų Sąjungos ir Vokiečių Reicho suokalbį. Raginame kreiptis į visų pasaulio valstybių vyriausybes, parlamentus, spaudą bei visuomenę, reikalaujant Sovietų Sąjungą panaikinti tų tarptautinę teisę sulaužusių susitarimų padarinius, būtent Lietuvos, Latvijos ir Estijos neteisėtą okupaciją ir aneksiją.

3. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas nuoširdžiai dėkoja Jo

Eminencijai kardinolui Vincentui Sladkevičiui už ryžtingą Lietuvos valstybės tęstinumo ir jos aneksijos nepripažinimo gynimą prie Šventojo Sosto. Lietuvių tauta labai laukia Jo Šventenybės popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje, bet jis neturėtų būti surištas su nuolaidomis neteisėtingumui ir neteisėtumui. Jei okupantas tokių nuolaidų reikalautų, geriau kad Jo Šventenybė savo apsilankymą atidėtų negu sutiktų su Lietuvos aneksijos įteisinimu.

4. Šiais metais sueina penkiasdešimt metų kai pasibaigė devynioliką metų trukusi svetimųjų okupacija ir Lietuvos sostinė Vilnius sugrįžo Lietuvai. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, apsvarstę Vilniaus arkivyskupijos klausimą, pritaria pastangoms, išlaikant

Velykėlės, margučiai ir lalauninkai

„Velykų rytą lelija pražydo
Ne dėl manęs vieno, dėl viso sviesto.
Ar neturi, dėdinėle, margų
kiaušinėlių?“

Lengvas, šviesaus džiaugsmo šis lalauninkų triušis, kaip ir linksmai margi velykaičiai, kalba apie liaudies pakilią nuotaiką, kurie užliedavo Lietuvos kaimą pavasario švenčių laikotarpyje.

Nuo seniausių laikų buvo žinoma, kad kiaušinis talpina gyvybės pradžia, ir todėl jis vertas išskirtinos pagarbos. Kiaušinį kiek papuošus, šis tampa pilnas magiškos galios ir žmogui ypač lauko darbuose talkinąs. Jau trečiame šimtmečiame prieš Kristų šiuo laikų Sirijoje, Kinijoje, Persijoje, Egipte kiaušinis buvo puošiamas įvairiems tikslams, o mūsų žemėje, Gedimino pilies teritorijoje, archeologai surado kaulinių, molinių priešistoriniais laikais gamintų kiaušinių. Tikrų margučių teišlikę tik iš 19-to šimtmečio puošybos.

Jeigu senaisiais pagonybės laikais margučiai buvo laikomi magikos dalyku: antai derliui pagerinti, šviesai, šilumai privilioti ir aplamai laukams dangaus palaimos išprašyti, - tai šiandieną vienintelis tikslas šią tradiciją tęsti yra puoselėjimas dar vienos liaudies meno šakos, turinčios savitą braižą, savitus raštų išpildymo būdus.

Pagirtina todėl yra Melbourno Lietuvių klubo sena tradicija - Atvelykio - Velykėlių margučių vakaronės, kurių metų vyksta ir margučių puošimo konkursai. Tenka tik apgaildestauti, kad tokių konkursų

dalyviams nėra iš anksto suteikiama informacijos apie tai, kas yra tradicinis lietuviškas margutis. O juk yra žinomi du pagrindiniai būdai, kuriais liaudis puošė margučius: vašku išrašymas (čia dar išsiskiria trys atskiri būdai pažengusiems) ir skutinėjimas. Taip pat žinotina, kad tradiciniais raštais puoštas margutis niekada nevaizduoja realistinių figūrų, kaip žmonių, gyvulių (bet paukšteliai - išimtis!), religinių, patriotinių motyvų, išrašytų žodžių, nemėgdžioja audinių bei juostų raštų. Paliekant gi erdvės, nesugrūdant pasirinktas raštas galės laisvai kvėpuoti, pulsuoti savo tamsesnės spalvos fone. Raštų pasirinkimui turime gražią dail. A. Tamošaičio pavyzdžių knygą, o techniško meistriškumo visuomet galime išmokyti pas kelis jau gerai įgudusius margintojus. Tikrai neneškime į sekancią tautodailės parodą Lietuvių Dienose popų galvomis išdabintų, auksais-sidabrais uždažytų ir iš viso nelietuviško stiliaus eksponatų. Tenka pasidžiaugti, kad yra šeimų, kurių vaikai jau susipažinę su lietuviškos puošybos elementais. Laisvos kūrybos jiems, kaip ir suaugusiems, varžyti netektų, tačiau atstovaujant savąją tautodailę parodose būtų privalu žinoti „kas rusų, kas mūsų“. Margutis, labai prieinamas saviraiškos objektas ir tegu jo kūryba atneša daug džiaugsmo aibėms puošėjū.

Šiais metais Atvelykio vakaronėje dvelkėlėjo beržų žirginėliais, kai gražus jaunimo būrys, susidedantis iš daktarų, advokatų, studentų ir šiaip

nepažeistą Lietuvos aneksijos nepripažinimą, išgauti Vilniaus arkivyskupijos priskyrimą Lietuvos bažnytinę provincijai.

5. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas sveikina Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio iniciatyvą, prašant Jo Šventenybę popiežių priskirti Mažąją Lietuvą prie Lietuvos bažnytinės provincijos.

6. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas kaip galima greičiau sušauks Lietuvos laisvės konferenciją. Konferencijoje bus kviečiami dalyvauti šie veiksniai: Amerikos Lietuvių Taryba, Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Bendruomenė, Kanados Lietuvių Bendruomenė, Lietuvos Diplomatine Taryba, Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Konferencijoje dalyvaujančių veiksmų delegacijas sudarys ne daugiau kaip trys asmenys. Visi nutarimai bus priimami bendru sutarimu.

7. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto valdybos keisis svarbesne informacija ir palaikys artimus ryšius Lietuvos laisvės reikalu.

Dr. V. Bieliauskas
PLB Valdybos pirmininkas
Dr. Kazys Bobelis
VLIK Valdybos pirmininkas

jaunų žmonių, ir dar dviejų viešnių iš tėvynės padedamas, Bronės Staugaitienės pamakštintas, smuikelio ir klarneto palydimas, atlalavo dainuodamas:

„Labas vakars pons gaspador, ei lalo,
Ar jau miegi saldų miegą, ei lalo...“

Manoma, kad senovėje lalauninkai būvę piemenys, kurie pavasarį pirmą kartą išginę bandą, rinkdavę iš šeiminių maisto produktus, o pačius šeiminių apdainuodavę dainomis. Už tai nuo šeiminių lalauninkai gaudavo kiaušinių, maisto, pinigų. Visi juk matėme, kad ir čia mūsų namų šeiminių tikrai ištuštino savo kišenes bedėdamas.

Tada lalauninkai jau negailėjo šeiminių pagyrų:

„Tavo lauke, dėkui Dievui,
Kur užarta, tę juodoja,
Kur užsėta, tę lyguoja...“

Kartu su lalauninkais linkime šeiminių, kad „jūsų dvare buliai baubtų, jūsų stainioj žirgai žvengtų, povai lakstytų, plunksnas barstytų“; kad Lietuvių namai skambėtų mūsų kaimo, kaip ir miesto kultūra, o tėvynės ir išeivijos žmonėms jie būtų viena graži ir vaišinga pastogė.

D. Simankevičienė

Cia - tik rašytiniai. O yra dar dažytiniai, keršūji, skutinėti bei išdinti margučiai.

Reikia pasmerkti Stalino ir jo bendradarbių padarytus nusikaltimus

Vatikano radijo dienraštis pranešė apie sausio 29 dieną Maskvoje įvykusį Stalino teroro aukų pagerbimu besirūpinančios „Pamiat“ organizacijos suvažiavimą, kuriame dalyvavo apie penkis šimtus delegatų iš 90-ties Sovietų Sąjungos miestų. Suvažiavime buvo priimtos kelios rezoliucijos. Viena jų reikalaujama nedelsiant surengti viešą teismo procesą, kuriame būtų nedviprasmiškai pasmerkti Stalino ir jo bendradarbių padaryti nusikaltimai. Rezoliucijoje taip pat raginama iškelti asmenines teismo bylas dar gyviem Stalino laikotarpio valdžios pareigūnams, kurie nusikalto prieš žmoniškumą. Sąjūdis „Pamiat“ taip pat ragina sudaryti valstybinę komisiją, kuriai būtų pavesta ištirti ištisų tautų deportacijas Stalino valdymo metais.

IS MUSU PARAPIJU

Melbournas

Gegužinės pamaldos Marijos garbei skirtąjį gegužės mėnesį sekmadieniais po šv. Mišių, o šeštadieniais Lietuvos Kankinių koplyčioje Lietuvių namuose 4.30 val. Kitomis dienomis visi kviečiami gegužinės pamaldas atlikti savo namuose.

Motinos Dieną minime gegužės 7 d. lietuviškoms pamaldoms, o po pietų Lietuvių namuose 2.30 val. Motinos Dienos minėjimą atlieka mūsų parapijos savaitgalio mokykla.

Religinei Šalpai dėl kovojančios Lietuvos Bažnyčios vėjų pradėdame gegužės 7 d. Per visą mėnesį aukos bus renkamos prieš lietuviškas pamaldas mažojoje salėje, kur yra Spaudos kioskas. Kas galime

paremkime kovojančią Lietuvos Bažnyčią!

Marija Antanaitienė savo 75 metų amžiaus gimtadienį paminėjo pas mus užprašytomis šv. Mišiomis. Dievo palaimos - Ilgiausių Metų!

Parapijos kioskas prie lietuviškų pamaldų bažnyčios St. John yra nedidelėje salėje, kurioje sekmadieniais prieš mūsų pamaldas pardavinėjamos lietuviškos knygos, plokštelės, tautiniai ženklai. Pirmasis tų knygų pardavinėtojas buvo Leonas Baltrūnas nuo 1950 m. Parapijos kioskas pradėjo veikti 1954.VII.8, jo vedėjas buvo Napoleonas Butkūnas. Vedėjo pareigas 1976 m. perėmė Feliksas Sodaitis, kuris gegužės mėnesį pasitraukia iš pareigų. Kas perims vedėjo pareigas? Neatsiradus savanorio kioskas liks uždarytas.

Australija ir Naujoji Zelandija

Maldos Apaštalavimas

Jo Šventenybė popiežius Jonas Paulius II gegužės mėnesiui MA nariams skyrė tokią intenciją:

KAD JAUNI ŽMONĖS, SEKDAMI MARIJOS PAVYZDŽIU, NUOŠIRDŽIAI ATSILIEPTŲ DIEVO KVIETIMUI SU MISIJONIERIŠKA DVASIA IR TIKĖJIMU.

Trumpas rytmetinis aukojimas: Visa aukoju Tau, Švenčiausioji Jėzaus Širdie!

ISSAUKIMAS JAUNIEMS ŽMONĖMS

Sio mėnesio bėgyje Bažnyčia kviečia mus melstis, kad misijonieriška dvasia suklestėtų jaunų žmonių tarpe. Tai yra labai svarbu, nes Bažnyčios ir net viso pasaulio ateitis priklauso didžiūnų nuo šiandieninių jaunų krikščionių dinamizmo ir tikėjimo bei nuo jų apaštališko uolumo.

Pagal savo prigimtį visa Bažnyčia yra misijonieriška bendruomenė. Kai pasižiūrime į pasaulio žemėlapi matome, kad Dievo piūtis yra tikrai didelė. Antrojo krikščionybės tūkstantmečio pabaigoj mes krikščionys pasaulyje esame mažumoj. Iš maždaug penkių bilijonų pasaulio gyventojų tik vienas su puse bilijono yra krikščionių, jų tarpe 800 milijonų katalikų.

Šiandieniniai misijų kraštai jau nebėra tie egzotiškieji kraštai, kaip kad tai buvo praeityje, t.y. Azija, Afrika, ir panašiai. Šiandien, kraštai su ilga krikščioniška istorija ir tradicija yra naikinami religiniu abuojaumu-indiferencija, supasaulėjimu ir net naujuoju pagoniškumu. Dabartinis pasaulis „iššaukia kovai krikščionybę ir Bažnyčią radikališkiausiu būdu, kaip kad niekuomet ligi šiol, bet taip pat suteikia naujas ir kūrybingas galimybes Evangelijos skelbimui ir jos įgyvendinimui“, sako dabartinis mūsų popiežius.

Kaip tik todėl, 2,000 metų išvakarėse popiežius įsakmiai šaukiasi naujų pastangų evangelizacijai. Kiekvienas krikščionis, kur ir kas jis bebūtų, nežiūrint jo pozicijos ir sąlygų gyvenime, privalo laikyti savo

Viešpaties pasiuntiniu skelbiant Gerąją Naujieną ir ją draugai ir bendradarbiai, mūsų artimųjų ir kaimynų aplinka. Tai yra toji dirva, kurioje mes privalome pasidaryti „žemės druska“ ir „pasaulio šviesa“ (Mt. 5.13). Iš tiesų, tai nėra lengvas uždavinys. Pasaulis, kuriame mes gyvename, dažnai nenori girdėti tiesos apie Dievą, nes yra jam abejingas-indiferentiškas, dargi net priešiškas. Mūsų, kaip krikščionių, misija kaip tik yra pagelbėti mūsų broliams ir seserims surasti Dievą jų pačių gyvenime.

žmonių pasaulis yra šiandien ypač svarbus misijų kraštas Bažnyčios ateičiai. Jie, t.y. jauni žmonės stovi daugeliu ir didelių provokacijų akivaizdoje. Iš vienos pusės, jiems grėšia įvairūs narkotikai-drugs, eroticizmas, chuliganizmas ir nevaržomas gobšumas turėti viską ir tuoj pat, o iš kitos - moralinių vertybių žlugimas ir invazija rytų kokio tai misticismo, okultizmo, astrologijos ir sektų. Šis jaunų žmonių pasaulis, kuris iš tiesų trokšta Kristaus ir Tiesos, neatideliuojamai privalo būti iš pagrindų evangelizuotas ir evangelizojamas su drąsa. Betgi yra maža tokių misijonierių, kurie drįstu išeiti prieš sukurtą pasaulietiškos kultūros srovę ir kurie drįstu virš visko skelbti Jį ištikimai, paprastai, bet drąsiai. Tokiais misijonieriais jaunų žmonių tarpe yra patys jaunieji. Niekas negali jų pakeisti.

Šis yra gegužės mėnuo - Marijos mėnuo. Nukreipkime savo žvilgsnį į Mergelę, kuri yra mums iškiliausias Jėzaus Kristaus apaštalų modelis, kurią mes teisingai vadiname „Apaštalų Karaliene“. Ji mums davė pasaulio Atpirkėją. Ji visa savo esme ir be jokių rezervų atsidavė Dievo valiai, kad būtų įvykdytas Jo atpirkimo darbas, tuo pat metu pasilikdama Viešpaties nuolankia tarnaitė kasdieniniame šventos šeimos gyvenime Nazarete. Tuo būdu Marija moko kiekvieną iš mūsų, kad nėra reikalo ką nors nepaprasto ar stebinančio daryti, kad būtum Kristaus apaštalas. Priešingai - tik vienas dalykas yra reikalingas: mylėti Dievą ir kitus žmones didele meile, meile, kuri mus paskatina dalintis su kitais meilės, vilties ir geros širdies turtais. (Popiežiška Taryba Pasauliečiams)

Kun. S. Gaidelis, S.J.

Prieš penkiasdešimt metų

Rašo L.Tulaba

Prieš 50 metų, būtent, 1939 kovo 2 d. Pijaus XI įplėdiniu šv. Petro katedroje buvo išrinktas kard Eugenio Giuseppe Giovanni Pacelli, pasirinko vardą Pijus XII. Tikriausiai iš pagarbos savo pirmakui, su kuriuo ištikimai bendradarbiavo, būdamas Segretario di Stato pareigose. Vainikavimo iškilmės įvyko kovo 12 d. šv. Petro bazilikoje.

Eugenio Pacelli gimė 1876 kovo 2 d. Romoje. Mokslus baigė taip pat Romoje. Kunigu įšventintas 1899. Po poros metų, t.y. 1901 perėjo dirbti Valstybės Sekretariate. Daug prisidėjo prie naujo kanonų teisės kodekso suredagavimo. 1914 metais paskirtas pirmosios Valstybės Sekretariato sekcijos sekretoriumi. 1917 gegužės 13 konsekruotas vyskupu ir paskirtas nuncijumi į Bavariją. Būdamas nuncijumi Bavarijoje arkiv.E.Pacelli turėjo progos rūpintis ir Lietuvos reikalais. Per jį jau 1917 metais lietuviai kreipėsi į popiežių Benediktą XV prašydami paskelbti Lietuvos dieną ir paskirti Vilniuje lietuvių vyskupą. 1918 metais vėl lankėsi pas nuncijų Munchene prel. Olšauskas ir A.Stulginskis, prašydami, kad Vilniuje paskirtų vyskupu kun. J.Matulaitį, ir kad šv. Sostas pripažintų nepriklausomą Lietuvą de jure. Jei Vilniaus vyskupu buvo paskirtas J.Matulaitis, ir jei šv. sostas kiek vėliau pripažino Lietuvą de jure, tai neįvyko be arkiv.E.Pacelli įtakos bei užtarimo. Ir dar daugiau nuncijus E.Pacelli per tuometinį Bavarijos ministerį pirm. M.Erzbergerį išgavo beatsikuriančiai Lietuvai finansinę paramą. Be to, patyrus, kad kaizeris Vilhelmas buvo bemanęs siūlyti Lietuvai tapti monarchine valstybe ir į karaliaus sostą pasodinti savo sūnų Joachim, arkiv. E.Pacelli, pasitaręs su Ersbergeriu, patarė Lietuvos Tarybai pasirinkti karaliumi kataliką Uracho kunigaikštį, duodant jam Mindaugo II vardą.

Kai po nelaimingo karo ir revoliucijos Vokietija drauge su Bavarija pasiskelbė respublika, 1920 nuncijatura buvo perkelta į Berlyną. Arkiv. Pacelli išbuvo nuncijumi Berlyne iki 1929. Kaip tik tais metais po ilgų studijų ir derybų buvo pasirašytas su Prūsija konkordatas. Tai buvo apvainikavimas nuncijaus E.Pacelli diplomatinės veiklos

MELBOURNAS

Sydnejaus teatras „Atžala“ šių metų balandžio mėn. 30 dieną 2.30 p.p. sekmadienį Melbourno Lietuvių namuose vaidins K. Ostrausko keturių paveikslų dramą: - „Čičinskas“.

Rež. Julius Dambrauskas. Bilietų kaina \$8, vaikams - veltui.

„Aušros“ teatras Tautos Fondo Remėjų Burelis kviečia visus į Vakaronę, kuri įvyks gegužės mėn. 6 d. - 6 val. vak. Vakariene tik \$5.

Nuotaikinga programa. Pelnas „Tėviškės aidams“ ir „Baltic News“.

Stalus užsisakyti pas M.V. Žiogas

- tel. 458 1102.

Vokietijoje. Tuojau po to buvo atšauktas Romon, pakeltas į kardinolus ir paskirtas Valstybės Sekretoriumi. Tapo taigi 1929 metais popiežiaus Pijaus XI artimiausiu bendradarbiu Bažnyčios valdyme. Kard.E.Pacelli tiek buvo artimas Pijui XI, ir tiek popiežius jį vertino, kad paskutiniaisiais gyvenimo metais, ligos patalė, eilinių reikalų tvarkymą jam patikėjo ir sakė: „Eminencija, jei būtų galima, visa jums perleisčiau!“ Tai buvo savos rušies paskutinės valios pareiškimas, rekomenduojant Valstybės Sekretorių kaip kandidatą į šv. Petro sostą.

Būdamas Valstybės Sekretoriumi kard.E.Pacelli turėjo tamprį ryšį, de ja, nevisada malonių, su Lietuva. Bažnyčios reikalai Lietuvoje visada jam buvo virš diplomatinių nesklaidumų ar patiriamų nekorektiškumų. Kai buvau studentas Romoje, atsimenu, kad vasario 16 šventės proga, mūsų Atstovybėje prie šv. Sosto priėmimo visada dalyvaudavo kard.E.Pacelli.

Kai popiežius Pijus XI mirė, kai rinkosi kardinolai į konklavę, beveik visi buvo tikri, kad bus išrinktas nauju Kristaus Vietininku. Virš visų savo asmenybe stovėjo kard.E.Pacelli. Jis ir buvo išrinktas neilgai trukusioje konklavėje.

Naujasis popiežius norėjo būti taikos popiežius. Savo pontifikato šūkiu pasirinko: „Opus iustitiae pax - teisingumas gimdo taiką!“ Pirmojoje - programinėje enciklikoje „Summi Pontificatus“ (1939) pasisakė prieš bandymą virš asmens statyti valstybę, jos viešpatavimui palenkiant individus. Tų pačių metų kalėdinėje kalboje nurodė, kokie turėtų būti tikros taikos pagrindai, būtent, visoms tautoms turi būti laiduojama teisė gyventi savarankiškai; turi būti siekiama visuotinio nusiginklavimo; kibirčiai privalo būti sprendžiami tarptautinių politinių organų.

Kilus 1939 metais karui tarp Vokietijos ir Prūsijos, Kristaus Vietininkas rūpinosi, kad padėtų Bažnyčiai Lenkijoje ir Lietuvoje. Į Lietuvą atsiuntė naują nuncijų Luigi Centoz su plačiais įgaliojimais. 1940 metais buvo paskirti trys nauji vyskupai. - V.Borisevičius vysk. pagelbininku į Telšius. V.Brizgys - pagelbininku į Kauną. V.Padolskis - pagelbininku į Vilkaviškį. Visi trys, reikalui atsiradus, galėjo perimti valdyti minimas diocelijas Apaštališko Administratoriaus titulu. Tuo tarpu vysk. M.Reinys pakeltas į arkivyskopus ir pasiųstas į Vilnių, kad, arkiv. Jalbszykowskj nušalinus ar mirties atveju, valdytų arkidioceliją Apaštališko Administratoriaus galiomis. Priimdamas naujai paskirtą Lietuvos atstovą prie šv. Sosto ministerį S.Girdvainį, šv. tėvas savo kalboje pabrėžė, jog Lietuva jam yra labai artima, nes tai „katalikybės avanpostas Europos šiaurėje“ (A.A.XXXI 1939,611).

(Bus daugiau)

"TĖVIŠKĖS AIDŲ" SKAITYTOJAI!

Maloniai prašome visų apmokėti prenumeratą. Kas nori gauti pakvitavimą, pridėti pašto ženklą. Adreso pakeitimui pridėti \$1.00 Nepamirškime ir savo dalį "Tėviškės Aidams" įrašyti į Testamentą. Dėkojame iš anksto.

A.L.K. Federacijos Valdyba.

Lietuvos Fotografijos meno draugija, Nauja „Varpo“ valdyba, nauja veikla

Lietuvos Fotografijos meno draugija, kartu su „Tėviškės“ draugija, siekdamos plėtoti kultūrinis ryšius su Lietuvos išeivija, taip pat 150-ųjų fotografijos atsiradimo metinių progą, organizuoja svetur gyvenančių lietuvių fotografų apžvalginę parodą „LIETUVIŲ IŠEIVIJOS FOTOGRAFIJA“.

Šią parodą numatome atidaryti 1989 m. lapkričio mėn. Vilniaus Dailės parodų rūmuose. Vėliau paroda bus eksponuojama ir kituose Lietuvos miestuose.

Kviečiame dalyvauti visus lietuvius fotografus.

Galima siųsti neribotą skaičių juodai-baltų, arba spalvotų meninių, taip pat dekoratyvinių, reklaminių fotografijų.

Fotografijos turi būti nepaklijuotos. Fotografijų formatą galima pasirinkti laisvai.

Kadangi ruošiamą apžvalginę parodą, fotografijų temos gali būti įvairios, tačiau mums labai įdomu būtų pamatyti ir vyresniųjų fotografų

nuotraukas, darytas dar Lietuvoje, perskaityti tų nuotraukų komentarus, paaiškinimus.

Mes norėtume paruošti ir išleisti parodos katalogą. Šiam tikslui reikalingi fotografijų kataloginiai duomenys - autoriaus vardas, pavardė, fotografijos pavadinimas, fotografavimo metai, taip pat autoriaus portretas. Įdomu būtų sužinoti ir dalyvaujančių parodoje biografinius faktus - gimimo datą, gimimo vietą, kur autorius mokėsi, kur dirba, kur gyvena, nuo kada dalyvauja parodose. Prašytume dalyvių atsiųsti parodų, kuriose teko dalyvauti, katalogus. Jais papildytume ekspoziciją.

Informaciją apie dalyvavimą parodoje, žinias katalogo sudarymui, bei fotografijas ekspozicijai prašome siųsti iki GEGUŽĖS 31 dienos adresu: S. PAUKŠTYS, LITHUANIAN PHOTO ART SOCIETY, UNIVERSITETO 4, VILNIUS 2326000 LITHUANIA, SU. Informaciją apie šią parodą galima gauti telefonu 610642 Vilniuje.

Ateitininkų Federacijos atkūrimas Lietuvoje

Lietuvos sostinėje Vilniuje 1989 m. susirinkę ateitininkai, sendraugiai, buvę ateitininkai sendraugiai, buvę ateitininkai studentai ir moksleiviai bei visuomenės atstovai po įvairiausių negandų ir išgyvenimų iškilmingai skelbia apie Ateitininkų Federacijos atkūrimą Lietuvoje, iš naujo patvirtindami, kad „Ateitininkų judėjimas ir savo kilme, ir savo uždaviniais yra lietuvių tautai antrasis, būtent dvasinis atgimimas, kuris iš vienos pusės remiasi tautiniu jos atgimimu, o iš kitos pusės suteikia pastarajam aukštesnės, neprarandamos reikšmės. Todėl ateitininkas turi būti pasirūpęs, tarnaudamas kartu Dievui ir Tėvynei, padėti visas pastangas vyriausiajam savo tikslui realizuoti: „Visa atnaujinti Kristuje!“

Kartu tvirtai pareiškiame, kad mūsų išeivija ir politiniai tremtiniai yra vienas bendras lietuvių tautos kūnas, o jų tarpe veikiantieji ateitininkai yra mūsų broliai ir sesės.

Ir toliau sunkioje kovoje už savo tautinę egzistenciją mūsų veiklos pagrindu pasilieka įsitikinimas, kad „priklausymas prie Ateities judėjimo privalo būti ateitininko suprantamas kaip sąmoningas nenuilstamas

ruošimasis tapti karštu lietuviu patriotu, aiškiai susipratusiu kataliku, tikru inteligentu šviesuoliu, aktyviu veikėju visuomenininku ir gerai pasiruošusiu savo profesijos specialistu.“

Tolesnėje savo veikloje ateitininkija vadovausis nuo 1911 m. einančiąja jos ideologine ir organizacine patirtimi, tobulinta mūsų didžiųjų tautos vyrų Stasio Šalkauskio, Prano Kuraičio, Prano Dovydaičio, Stasio Ylos ir kitų.

Tepadedu mums Dievas!
Pasirašė ateitininkai sendraugiai, buvusieji studentai ir moksleiviai ateitininkai.

Bibliotekos žinios

Gauta: Juozo Urbšio „Atsiminimai“, Chicago 1988. Pasaulio Liet. B-nės pirmininkas prof.dr.p.Vytautas Bieliauskas prisiuntė bibliotekai trūkstantis jo išeivijoje redaguotus kultūros žurnalo „Aidai“ numerius 1-12(24), 1944-46 m.

Auka \$10 Id.Matuzonis.

Nuoširdi padėka.

J.Mikštas, b-kos vedėjas

Melbourn sportininkai ruošiasi plačiai veiklai per ateinančius porą metų. Prieš akis jie turi Pabaltiečių žaidynes, įvykstančias š.m. rugpjūčio 30-rugsėjo 1 dienomis, Sporto šventę Hobarte šių metų gale, Sporto šventę per ateinančias Lietuvių dienas Melbourne ir 1991 metais įvyksiančią Lietuvos Olimpijadą, neminint daugybės kitų reikalų.

Melbourno lietuvių sporto klubo „Varpo“ metiniame susirinkime, įvykusiame balandžio 16d., baigdamas savo kadenciją kaip pirmininkas, V. Šalkūnas patiekė numatytas provizorines programas šioms įvykiams. Savo metiniame raporte jis padėjo visiems, kurie per 1988 metus prisidėjo prie sportiško darbo, ar suteikė finansinės bei moralinės paramos. Jis palinkėjo naujai valdybai ir

ALF'ui sumaniai vesti sportišką veiklą, siekiant sėkmingos 40-tosios Sporto šventės. Jis taip pat pranešė, kas yra iš mūsų pusės daroma atžymėti Olimpinių dieną, kuri paskelbta Lietuvoje ir bus švenčiama viso pasaulio lietuvių sportininkų gegužės 13 dieną. Australijos Pabaltiečių žaidynių komitetas kartu su Lietuvos laisvės lygos išeivijoje komitetu pasirinko ne organizuoti tai dienai sportinės veiklos, o yra pasiuntę laišką Tarptautiniam olimpiniam komitetui Šveicarijoje, su prašymu leisti Lietuvai, Latvijai ir Estijai dalyvauti sekančioje Olimpijadoje po savo vardais.

Naujai išrinkta valdyba, kuriai teks toliau rūpintis numatyta veikla, yra ši: Rimas Mickus (pirmininkas), Petras Aras, Carlo Brovedani, Dovydas Sadauskas, S. Vaitkus.

J. Ariene

Sporto klubas „Varpas“

Baigiasi dabartinio 1988-89m. klubo komiteto kadencija. Dėkojame visiems kurie per metus prisidėjo prie sportiško darbo, ar suteikė finansinės ir moralinės paramos.

III Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynėms pasibaigus į Melbourne atsilankė virš 200 svečių iš Lietuvos, JAV ir Kanados. Visi kurie pajėgė, padėjo su svečių globėjimu, parodydami savo duosnumą ir nuoširdumą. Dėkojame Jums visiems ir apgalvestaujame, kad teko apvilti mūsų tautiečius atvykus pasitikti jiems skirtus svečius, patyrę, kad jie jau buvo išvykę į viešbučius.

Dėkojame ilgamečiams klubo darbuotojams p.p.Adomavičiams ir p.p.Pranckūnams už įdėtą pastangą sutinkant atvykstančius svečius, ir Katalikių Moterų Draugijai už ypatingai puikiai paruoštą vakarienę, svečių priėmimą.

Nuoširdi padėka p.p.Anučauskams už \$100 auką Lietuvos sportininkams, p.p.Stumbrams už \$136 paramą apgyvendinti svečius dendrabutyje.

Geolong sporto klubas „Vytis“ parodė jų puikų nuoširdumą priimdami po savo globa nemažą

skaičių svečių iš JAV ir dar pasikvietę visai dienai, Lietuvos sportininkus iš Melbourne, puikiom vaišėm.

Nuoširdus Ačiū lietuvių spaudai, ypatingai „Mūsų Pastogei“ už palengvintas sąlygas pateikiant žinias lietuvių bendruomenėms, tuo būdu palengvinant mūsų darbą.

Šių metų Rugs. 30 - Spalio 1d. savaitgalį, Melbourne įvyksta Australijos Pabaltiečių Žaidynės. Kviečiame visus klubus ir visus aktyvius tų klubų sportininkus (nepaisant kultūrinių skirtumų) gausiai dalyvauti. Visos žinios bus pateiktos visiems suinteresuotiems pabaltiečių klubams.

1990m. Lietuvių Dienos ir 40-ta Sporto Šventė įvyksta Melbourne. Laukiame gausaus svečių atsilankymo iš Lietuvos ir Amerikos kontinento.

Linkime ateinančiai „Varpo“ Klubo ir ALFAS valdyboms sumaniai išugdyti sportišką veiklą siekiant puikios 40-tos Sporto Šventės pasekmės.

„Varpo“ Klubo Valdyb

III Pasaulio lietuvių sporto žaidynių finansinė atskaitomybė

A.L.B Adelaidės apylinkės kontrolės komisija, 1989m. kovo mėn. 21 d. patikrino III P.L.S. Žaidynių organizacinio komiteto išdą ir rado: Turėta pajamų nuo komiteto sudarymo 2.12.1985 \$63,017.24
Turėta išlaidų iki k-to likvidavimo 19.1.1989 \$50,466.68

Komitetą likviduojant likusieji pinigai (\$12,550.56) ALFAS Valdybos buvo įmokėti terminuotu indėliu į TALKA, kaip „Sąskaita išvykos į IV P.L.S. Žaidynes reikalams“.

Tolimesnę šio indėlio paskirtį nutars Australijos lietuvių sporto klubų atstovų suvažiavimas,

įvyksiantis šių metų sporto šventės metu Hobarte.

Šia proga ALFAS Valdybos vardu dėkoju Australijos lietuviams ir organizacijoms, sąjungoms, fondams bei klubams, kurie įvairiais būdais rėmė mūsų pastangas Žaidynės organizuojant.

Ypatinga padėka priklauso Adelaidės lietuviams, kurie atvėrė savo namus užjūrio sportininkams ir tuo įgalino mus sutaupti svečių apgyvendinimui numatytas išlaidas. Nuoširdus ačiū visiems,

J.Jonavičius

ALFAS V-bos pirmininkas
1989m. balandžio mėn. 12d.

REMKIME TAUTOS FONDA.

nes tai yra pagrindinis pasauliniu mastu organizuotas lėšų telkimas kovai už Lietuvos valstybinę tautinę ir kultūrinę laisvę.

REMKIME LIETUVOS LAISVĖS IŽDĄ

nes čia sukaupti pinigai atiteks Lietuvai: kada išsivaduos iš pavergimo. Paremiant testamentiniu būdu būtina sąlyga įrašyti tikslų Tautos Fondo pavadinimą angliškai - Lithuanian National Foundation, Inc., (Tautos Fondas). Nepamirškime - remdami Tautos Fondą ir Lietuvos Laisvės Iždą - jungiamės su kovojančia Lietuva.

Tautos Fondo Atstovybė Melbourne

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWNE. (TEL: 708 1414)

Klubo valandos:

Pirmd., trečiad., ketvird., 5 - 10 val.

ANTRADIENIAIS KLUBAS UŽDARYTAS

Penktadieniais 5 - 11.30 val.

Šeštadieniais 2 - 12.30 val.

Sekmadieniais 12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvird., penktad., ir šeštad. nuo 6. val.

Sekmadieniais nuo 1. val.

Skanus ir pigus valgis KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ NUO 5.30 iki 8.00 val.

ŠVEDIŠKAS STALAS. SMORGASBORD.

Kaina \$4. Kviečiame visus.

Šeimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus. Kodėl ne

Lietuvių Namuose?

Kodėl nepasiteirauti?

Skambinkite 708 1414.